

A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
r é s z – é s k ö z b e n s ő í t é l e t e

Az ügy száma: Pfv.VIII.20.553/2021/8.

A tanács tagjai: Dr. Pribula László a tanács elnöke
Dr. Gárdosi Judit előadó bíró
Dr. Molnár Tibor Tamás bíró

A felperes:

A felperes képviselője: Budapesti 1000. sz. Ügyvédi Iroda, ügyintéző: Dr. Dantesz Péter
Antal ügyvéd
(1034 Budapest, Zápor u. 23. fszt. 2.)

Az alperes: Pesti Hitel Zrt.
(1149 Budapest, Róna u. 120-122.)

Az alperes képviselője:

A per tárgya: végrehajtás megszüntetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: A felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:
Fővárosi Törvényszék 47.Pf.636.331/2020/8.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:
Pesti Központi Kerületi Bíróság 33.P.87.530/2020/10.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi, az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja és megállapítja, hogy a felek között 2008. január 28. napján PH- [REDACTED] ügyfélazonosító szám alatt létrejött kölcsönszerződés érvénytelen.

Az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása és a végrehajtás megszüntetése tekintetében az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

A felülvizsgálati eljárás költségét a felperes oldalán az általános forgalmi adó összegét is tartalmazó [REDACTED] forintban, a feljegyzett felülvizsgálati eljárási illeték összegét [REDACTED] forintban állapítja meg.

A rész- és közbenső ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes 2008. január 28. napján kötött kölcsönszerződést az alperessel 15 000 000 forintnak megfelelő svájci frank (a továbbiakban: CHF) kölcsön nyújtására; részben hitelkiváltás, részben szabad felhasználás céljából. A felperes a kölcsön visszafizetésére vállalt kötelezettséget 240 hónap futamidő alatt, a szerződésben megjelölt, változtatható mértékű ügyleti kamat és kezelési költség megfizetése mellett.
- [2] A szerződés 1.1. pontjában az adós kijelentette, hogy a svájci frank alapú hitel igénybevételével együtt járó árfolyamkockázattal tisztában van. Tudomásul veszi, hogy ezen kockázat vagyoni hatásait teljes mértékben ő viseli.
- [3] A felperes a szerződés megkötésének napján külön íven szövegezett általános kockázatfeltáró nyilatkozatot is aláírt, amelyben tudomásul vette, hogy az alperes mint hitelnyújtó a részére teljes körű tájékoztatást nyújtott az általa euró/svájci frank devizanemben felvett hitelhez kapcsolódó árfolyamkockázat vonatkozásában, különös tekintettel arra a tényre, hogy a magyar forinttól különböző devizanemben felvett hitel törlesztési és kamatfizetési kötelezettségének összege erősen függ az adott deviza magyar forinttal, illetve egyéb devizákkal szembeni árfolyamának alakulásától. Következésképpen a deviza árfolyamváltozások egyaránt növelhetik és csökkenthetik a hitelszolgálat összegét. A fentiek szerinti kockázatot a tájékoztatás aláírásával feltétel nélkül vállalta a felperes.
- [4] Az alperes mint zálogjogosult és a felperes édesanyja mint zálogkötelezett önálló zálogjogot alapítottak a zálogkötelezett ingatlanára 98 717 CHF és járulékai erejéig; a felperes szülei a kölcsönszerződésből eredő kötelezettségek megfizetéséért készfizető kezességet vállaltak.
- [5] A kölcsönszerződés megkötésének a napján a felperes közjegyzői okiratba foglaltan egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot tett és vállalta a folyósított kölcsön összegének, kamatainak és kezelési költségének, valamint a szerződésben meghatározott díjaknak és jutalékoknak a szerződés szerinti megfizetését. Az önálló zálogjogot alapító szerződést és készfizető kezességvállalást szintén közjegyzői okiratba foglalták.
- [6] A felperes szerződés szerinti visszafizetési kötelezettségének nem tett eleget, melyre tekintettel az alperes a szerződést 2012. december 5. napján azonnali hatállyal felmondta. Az alperes a közjegyzői okirat záradékolása útján a felperessel szemben végrehajtást kezdeményezett.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [7] A felperes keresetében a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 369. § a) pontja alapján az ellene folyó végrehajtás megszüntetését kérte, mivel a nem megfelelő árfolyamkockázati tájékoztatásra tekintettel az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltételek a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 209. § (1) bekezdése szerint tisztességtelenek, ezáltal érvénytelenek, amely a 239. § (2) bekezdésére tekintettel a teljes szerződés érvénytelenségét okozza. A Pp. 370/B. § alapján kérte az érvénytelen szerződés érvényessé nyilvánítását azzal, hogy a

Pfv.VIII.20.553/2021/8.

felperes alperes felé fennálló tartozása a 180 forint/svájci frank árfolyamkockázati plafon mellett 9 669 svájci frank, vagy 20% árfolyamkockázati plafon mellett 5 934 svájci frank.

- [8] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az első- és másodfokú ítélet

- [9] Az elsőfokú bíróság megismételt eljárásban hozott ítéletében a felperes keresetét elutasította. A hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 203. § (6) bekezdése, a 6/2013 és 2/2014 Polgári jogegységi határozat, a Legfelsőbb Bíróság BH2012/7/G4 számon közzétett eseti döntése és az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) C-51/17 számú ítélete alapján megállapította, hogy a szerződésben foglalt és külön íven szövegezett árfolyamkockázati tájékoztató a szerződéses ügyletben rejlő, ügyfelet érintő kockázatot feltárta, tartalmazza az árfolyamkockázat ismertetését és annak hatását a törlesztőrészletre, és a változás lehetséges jelentős mértékére is kitért. A felperest a szerződés aláírásakor nem sűrgették, nem kérte, hogy a szerződéstervezet hazavihesse, átolvashassa, nem kért részletesebb tájékoztatást; így nem állapítható meg, hogy nem állt kellő idő rendelkezésére a szerződés, illetőleg mellékleteinek tanulmányozására vagy hogy tájékoztatása nem kellő időben történt.
- [10] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta, mivel a tájékoztatást maga is megfelelőnek ítélte. Kiemelte, hogy a tájékoztatás megfelelése szempontjából a szerződéskötés körülményeinek is jelentősége van, azonban a tanúk és a felperes előadása sem volt alkalmas annak feltárására. A szerződés megkötésekor a felperes mellett a szülei is jelen voltak, a szerződés aláírását megelőzően a felperes saját előadása szerint is elolvasta a szerződést és a kockázatfeltáró nyilatkozatot, megértette a szerződés szövegét. A szerződés aláírása előtt a felperes magyarázatot is kérhetett, a tájékoztatás megadása kellő időben történt. Az árfolyamkockázat alakulása rendkívül sok közgazdasági tényező függvénye, az alperesnek nem kellett ezek mindegyikéről tájékoztatást nyújtania a felperesnek.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [11] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a felperes keresetének megfelelő ítélet meghozatalát kérte. Jogi érvelése szerint a jogerős ítélet a 41/1997. (II.5.) Korm. rendelet 12. § a) pontjába és a Ptk. 205. § (3) bekezdésébe ütközően állapította meg, hogy a tájékoztatás kellő időben történt; az EUB C-51/17. számú ítélet 76. bekezdésére figyelemmel a kellő időben adott tájékoztatás alapvető jelentőségű.
- [12] A tájékoztatás nem volt világos, érthető és teljeskörű, mert nem tért ki az alperes árfolyamkockázattal kapcsolatos valamennyi szakismeretére. Az EUB C-186/16. számú ítéletében kifejtettek szerint a megfelelő tájékoztatás mértékét a szolgáltató szakismerete adja, e körben kérte a perben már előadottak figyelembevételét.
- [13] Kiemelte, hogy a tájékoztatás megfelelésének vizsgálata során a Ptk. 209. § (2) bekezdésére és az EUB C-51/17. számú ítéletében kifejtettek tekintettel nem csupán a szerződés 1.1 pontját és a kockázatfeltáró nyilatkozatot kell vizsgálni, hanem valamennyi, a felperes fizetési kötelezettségét érintő szerződési feltételt, és azok kumulatív hatását kell értékelni. A szerződés az elszámolt árfolyamrés mértékét nem tartalmazta, az árfolyam nem volt az MNB árfolyamhoz kötött, ekként lényegében az alperes üzletpolitikája határozta meg a felperes fizetési kötelezettségét, így a szerződés kockázata nem volt felmérhető. A szerződés

Pfv.VIII.20.553/2021/8.

feltételrendszere alapján ezért az alperes volt jogosult eldönteni, hogy a felperes teljesítése szerződésszerű volt-e, amely a 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b) pontja szerinti tilalomba ütközik.

- [14] A jogerős ítélet sérti a Ptk. 209. § (1) bekezdését, az EUB C-186/16. és C-51/17. számú ítéleteit, valamint a 2/2014. Polgári jogegységi határozatot, ellentétes a BH2020. 45. és BH2020. 151. számon közzétett eseti döntésekben kifejtettekkel. A kockázatfeltáró nyilatkozatból nem derül ki, hogy a fogyasztóra hátrányos árfolyamváltozásnak nincs felső határa, a törlesztőrészlet nem elhanyagolható, jelentős mértékben is megemelkedhet.
- [15] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [16] A felülvizsgálati kérelem részben megalapozott.
- [17] A felülvizsgálati eljárás mint rendkívüli perorvoslat nem tekinthető a per folytatásának, a jogerős ítélet csak a per tárgyát képező körben vizsgálható felül (BH2001. 222., BH1998. 288.), a Kúria a felülvizsgálati eljárásban nem vizsgálhat és nem dönthet olyan kérdésben, amely az első- és másodfokú eljárásnak nem volt tárgya (Pfv.I.20.369/2019/5., BH2001.172.). A felperes először a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott a 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b) pontjának megsértésére, a szerződési feltételekből adódó kumulatív hatással összefüggésben, a Kúria ezen hivatkozását az előzőekben kifejtett okokból nem vizsgálhatta.
- [18] Az árfolyamkockázatot a felperesre terhelő szerződési kikötés tisztességtelenségének vizsgálata tárgyában előterjesztett felülvizsgálati kérelem ugyanakkor megfelelt a Pp. 272. § (2) bekezdésének, azt a Kúria érdemben vizsgálta és megállapította, hogy a jogerős ítélet ebben a körben jogszabálysértő.
- [19] A felülvizsgálati kérelem elbírálása tekintetében nem volt annak jelentősége, hogy az alperes szakismeretébe tartozó kérdésekre a tájékoztatásnak milyen körben kell kiterjednie. A Pp. 275. § (2) bekezdése szerint a Kúria a jogerős határozatot a felülvizsgálati kérelem és csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja felül; a Pp. 272. § (2) bekezdése alapján – figyelemmel az 1/2016. (II.15.) PK vélemény 3. pontjára – a felülvizsgálati kérelem kötelező tartalmi eleme a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását mennyiben és milyen okból kívánja. Ha a fél több egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásának rendelkeznie kell ezen tartalmi követelményekkel. Nem felel meg a felülvizsgálati kérelemmel szemben támasztott fenti követelményeknek, ha abban a fél jogi álláspontjának kifejtése nélkül csak korábbi beadványokra utal (BH1995. 99. II., BH1998.558.). E körben a felperes jogi érvelést nem adott elő, a perben tett nyilatkozatai figyelembevételét kérte, ezért a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott e jogszabálysértés érdemben nem is volt vizsgálható.
- [20] A Kúria gyakorlata szerint nem sérti feltétlenül a kellő időben adandó tájékoztatás követelményét, ha a tájékoztatást a fogyasztó a szerződés megkötésével egyidejűleg kapta meg, ezt a konkrét, egyedi esetben felmerült körülmények alapján kell vizsgálni (Gfv.VI.30.467/2020/9.). E körben mérlegelendő a felperes személyes nyilatkozata és a tanúvallomások mellett az adós szerződéskötés során tanúsított magatartása is. A jogerős ítélet

Pfv.VIII.20.553/2021/8.

helytállóan foglalt állást akként, hogy a felperes előadása és a tanúvallomások alapján a szerződéskötés körülményei nem feltárhatóak. A felperes ugyanakkor akként nyilatkozott, hogy a szerződés aláírása előtt azt elolvasta, megértette. A másodfokú bíróság a bizonyítékok mérlegelésével arra a következtetésre jutott, hogy a tájékoztatás kellő időben történt, a bizonyítékok felülmérlegelésére a felülvizsgálati eljárásban csak kivételes esetben kerülhet sor (BH2013. 119.), a felperes megsértett jogszabályhelyként azonban az erre alapot adó Pp. 206. §-t nem hívta fel, így a Kúria e körben jogszabálysértést nem állapított meg.

- [21] Alaposnak találta azonban a Kúria árfolyamkockázatot a felperesre telepítő szerződési kikötés tisztességtelenségére történő hivatkozást.
- [22] Ahogyan a felperes helytállóan utalt rá, a Kúria 2/2014. Polgári jogegységi határozatában és azon alapuló gyakorlatában, valamint az EUB több ítéletében részletesen kifejtette a hasonló szerződési feltétel tisztességtelensége megítélésének szempontjait.
- [23] Az EUB C-186/16. számú ítélete szerint a tájékoztatásnak ki kell terjednie a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi deviza kamatlába emelkedésének törlesztőrészletre gyakorolt hatására (49. pont). A kölcsönfelvevőnek világos tájékoztatást kell kapnia egyrészt arról, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés aláírásával bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, amely gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, amennyiben az a pénznem, amelyben jövedelmét kapja, leértékelődik azon devizához képest, amelyben a kölcsönt nyújtották (C-186/16. 45. pont, C-26/13. 75. pont); másrészt fel kell hívnia a banknak a figyelmet az átváltási árfolyam lehetséges változásaira és a devizában felvett kölcsönrel összefüggő kockázatokra; végül pedig a fogyasztó számára tényleges lehetőséget kell biztosítani az összes szerződéses feltétel megismerésére (C-51/17.) Megfelel a világos és érthető megfogalmazás követelményének a szerződés, ha úgy terheli a fogyasztóra az árfolyamkockázatot, hogy kifejezetten nem figyelmezteti arra, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, akkor, ha egyfelől a fogyasztót nem csupán arról a lehetőségről tájékoztatja, hogy azon deviza árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték, növekedhet vagy csökkenhet, hanem értékelni tudja az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is (C-227/18.).
- [24] A szerződés 1.1 pontja és a külön íven szövegezett kockázatteltáró nyilatkozat is az adós nyilatkozataként rögzíti, hogy az árfolyamkockázattal tisztában van, a hitelnnyújtó az árfolyamkockázatról teljes körű felvilágosítást adott, amely nem alkalmas a tájékoztatás tartalmának igazolására. A jogerős ítélet helytálló megállapítása szerint a rendelkezésre álló bizonyítékokból a szerződéskötés körülményei nem feltárhatóak, a tájékoztatás tartalmát, teljes körűségét a rendelkezésre álló okiratok alapján kell vizsgálni. A Kúria Gfv.VII.30.090/2020/9. számú – BH2021.141. szám alatt közzétett – ítéletében a perbelivel azonos tartalmú tájékoztatás vonatkozásában már kifejtette, hogy nem tekinthető megfelelő tájékoztatásnak annak rögzítése, hogy az adós törlesztési és kamatfizetési kötelezettségének összege erősen függ az adott deviza magyar forinttal, illetve egyéb devizákkal szembeni árfolyamának alakulásától. Ezen összefüggést a tájékoztató nem fejt ki, csak annyit tartalmaz, hogy a deviza árfolyamváltozások egyaránt növelhetik és csökkenthetik a hitelszolgálat összegét, de nem utal a forint súlyos leértékelődésének a futamidő alatt is bekövetkező reális lehetőségére, és arra sem, hogy ennek következtében a felperes helyzete gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat.
- [25] A szerződés 1.1. pontjában a felperes tudomásul vette ugyan, hogy az árfolyamváltozásból

Pfv.VIII.20.553/2021/8.

eredő kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben ő viseli, amelyből valóban következik, hogy a kockázatviselés nem korlátozott, de nem igazolja, hogy e kockázatvállalás tartalma, következménye a fogyasztó számára felismerhető volt. A Kúria mindezek mérlegelésével megállapította, hogy a felperes árfolyamkockázatról történt tájékoztatása nem felel meg az EUB szempontrendszerének, abból csupán annyi olvasható ki az átlagosan tájékozott és körültekintő fogyasztó számára, hogy az árfolyam alakulása következtében fizetési kötelezettsége változhat, esetlegesen árfolyamvesztesége merülhet fel. Nem tartalmazza ugyanakkor az arra vonatkozó figyelmeztetést, hogy az árfolyamváltozás akár jelentős mértékű is lehet, melynek rá nézve akár súlyos gazdasági következményei lehetnek. Ekként az árfolyamkockázatot a felperesre telepítő szerződési kikötés tisztességtelen, amely a kölcsön összegére – mint a kölcsönszerződés fő tárgyára – gyakorolt hatása miatt a szerződés teljes érvénytelenségét eredményezi.

[26] Mivel a Kúria az előbbieken kifejtettekre tekintettel az érvénytelenséget megállapíthatónak találta, a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte. A felperes a Pp. 370/B. § (1) bekezdésének megfelelően a végrehajtás megszüntetéséhez kapcsolódó igényként a szerződés érvénytelenségére és jogkövetkezményeire is keresetet terjesztett elő, ezért a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapításáról a Kúria a Pp. 213. § (3) bekezdése értelmében közbenső ítélettel foglalt állást. Mivel az érvénytelenség jogkövetkezményeire – eltérő jogi álláspontjuk miatt – a bíróságok nem folytattak bizonyítást és ez a felülvizsgálati eljárásban nem pótolható, a szükséges bizonyítás pedig a másodfokú eljárás kereteit is meghaladja, e tekintetben, valamint a végrehajtás megszüntetése kérdésében – melyhez képest a szerződés érvénytelenségének kimondása részítéletnek minősül [Pp. 213. § (2) bekezdés] – a Kúria az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

[27] A felperes az érvénytelenség jogkövetkezményei tekintetében, a felek közötti elszámolásra is kiterjedően előterjesztett keresetet, amelyet ugyanakkor az alperes az elszámolási mód és összegszerűség részében is vitássá tett. E körben bizonyítás lefolytatása szükséges, melynek során az esetleges pénzügyi adatok, elszámolások szolgáltatása az alperes kötelezettsége. Mivel az 1/2010. (VI.28.) PK vélemény 7. pontja értelmében a szerződés érvénytelensége iránti perben a jogkövetkezmények tekintetében a bíróság nincs kötve a kereseti kérelemhez, a jogkövetkezményeket a szolgáltatások értékegyensúlyát szem előtt tartva kell levonnia. Amennyiben a szolgáltatások egyensúlya mérsékelt, már nem tisztességtelen árfolyamkockázat viselése mellett biztosítható, nincs akadálya a szerződés érvényessé nyilvánításának, melyhez képest a végrehajtás megszüntetése iránti kérelem keretein belül mód van a végrehajtás korlátozására.

Záró rész

[28] Figyelemmel arra, hogy a Kúria a jogerős ítélet hatályon kívül helyezéséről rendelkezett, a Pp. 275. § (4) bekezdésére tekintettel csupán megállapította a felülvizsgálati eljárásban kizárólag a felperes oldalán a jogi képvisellel felmerült, a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja, (5) bekezdése és 3. § (6) bekezdése szerint a tényleges ügyvédi tevékenységgel arányban álló mérsékelt összegű ügyvédi munkadíjban meghatározott költséget. A felperes illetékfeljegyzési jogára tekintettel le nem rótt felülvizsgálati illeték összegét az illetékekről szóló 1990. évi CXIII. törvény 50. § (1) bekezdése alapján állapította meg.

[29] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson bírálta el.

Pfv.VIII.20.553/2021/8.

- [30] A rész- és közbenső ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 271. § (1) bekezdésének e) pontja zárja ki.

Budapest, 2021. december 14.

Dr. Pribula László s.k. a tanács elnöke, Dr. Gárdosi Judit s.k. előadó bíró, Dr. Molnár Tibor Tamás s.k. bíró